

رویکرد چرخه حیات چیست و چگونه می تواند با آلودگی پلاستیک مقابله کند؟^۱

منبع: تارنمای برنامه محیط زیست ملل متحد به نشانی زیر :

<https://www.unep.org/news-and-stories/story/what-life-cycle-approach-and-how-can-it-help-tackle-plastic-pollution>

تاریخ انتشار: ۲۲ آگوست ۲۰۲۴

مترجم: حمیدرضا زرنکار

در اواخر سال جاری، مذاکره کنندگانی از سراسر جهان در کره جنوبی برای برگزاری دور پنجم گفتگوها با هدف ایجاد یک توافقنامه بین المللی الزام آور و قانونی برای پایان دادن به آلودگی پلاستیکی گرد هم خواهند آمد. این مذاکرات برای کمک به مقابله با آلودگی فزاینده ای است که پلاستیک بر کره زمین وارد می سازد. سالانه حدود ۴۳۰ میلیون تن پلاستیک در جهان تولید می شود که بیش تر آن به زودی تبدیل به زباله می شود. این موج فزاینده زباله های پلاستیکی به اکوسیستم های شکننده آسیب می زند، تغییرات آب و هوایی را تحریک می کند و می تواند منجر به فرار گرفتن انسان در معرض مواد شیمیایی مضر شود. در جهت تمرکز بر راه حل، نخست باید رویکرد چرخه حیات شناخته شود.

هدف، فراتر از بازیافت و کاهش عوارض زیست محیطی آلودگی پلاستیک در هر مرحله از چرخه حیات پلاستیک، از تولید گرفته تا استفاده و دفع آن است. در ماه مارس ۲۰۲۲ کشورهای عضو سازمان ملل متحد موافقت کردند که یک توافقنامه بین المللی را در مورد آلودگی پلاستیکی با این رویکرد ایجاد کنند.

شیلا آگاروال - خان^۲، مدیر بخش صنعت و اقتصاد برنامه محیط زیست سازمان ملل متحد (UNEP) معتقد

است:

"آلودگی پلاستیک یک مشکل گسترده است و راه حل های زیادی وجود دارد که شامل دوری از پلاستیک یکبار مصرف و کوتاه مدت، اطمینان از استفاده طولانی مدت از پلاستیک از طریق سیستم های استفاده مجدد، مدیریت بهتر زباله و بازیافت است."

وی ادامه می دهد:

^۱ What is the life-cycle approach and how can it help tackle plastic pollution?

^۲ Sheila Aggarwal-Khan

"بازیافت به تنهایی ما را از بحران آلودگی پلاستیک خارج نمی کند. برای داشتن جهانی عاری از آلودگی پلاستیک به ترکیبی از رویکردهایی نیاز داریم که در طول چرخه حیات پلاستیک به کار آیند."

موضوع مهم دانستن این موضوع است که رویکرد چرخه حیات به طور دقیق چیست و چگونه می تواند به جهان در مقابله با آلودگی پلاستیک به روشی نظام مند کمک کند؟

چرا آلودگی پلاستیک این گونه خسارت به بار می آورد؟

محصولات پلاستیکی اغلب نیاز به افزودن مواد شیمیایی دارند که دارای عملکرد شونده. برخی از این مواد مضر و بسته به شیوه تولید، استفاده و دفع ممکن است وارد محیط زیست یا بدن انسان شوند. در نتیجه، خطر آلودگی خاک، آب های زیرزمینی، محیط زیست دریایی و یا آسیب به سلامت انسان وجود دارد.

تولید پلاستیک همچنین مسئول بیش از سه درصد انتشار گازهای گلخانه ای در جهان است که خود بحران اقلیمی را دامن می زند. همه این ها آلودگی پلاستیک را به عاملی برای بحران سه گانه سیاره ای تغییر اقلیم، از دست دادن طبیعت و تنوع زیستی و سرانجام آلودگی و زباله تبدیل می کند.

وقتی از چرخه حیات پلاستیک صحبت می شود منظور چیست ؟

کارشناسان به استخراج مواد خام، تبدیل آن ها به محصول و استفاده و دفع محصول به عنوان چرخه حیات آن اشاره می کنند. در مورد پلاستیک، داستان به طور معمول از زمین شروع می شود. برای بیش تر پلاستیک هایی که مبتنی بر سوخت فسیلی هستند، نفت و گاز از زمین استخراج و به پالایشگاه ها فرستاده می شود. سپس به پلیمرهای پلاستیکی تبدیل می شوند که به محصولاتی از بطری های آب و سایر مواد بسته بندی یک بار مصرف - از جمله ظروف برای کالاهای غذا و نوشیدنی - تا وسایل ماهیگیری و محصولات برای استفاده در کشاورزی یا حمل و نقل تبدیل می شوند. چنین محصولاتی پس از رسیدن به هدف خود به طور معمول به یکی از چهار مکان راه پیدا می کنند: محل دفن زباله (اغلب یک زباله دانی کنترل نشده)، زباله سوز، مرکز بازیافت یا استفاده مجدد و از همه مخرب تر، محیط زیست.

رویکرد چرخه حیات در آلودگی پلاستیک چیست؟

به نظر می‌رسد رویکرد چرخه حیات مشکلات بالقوه ناشی از محصولات پلاستیکی را در هر مرحله از عمر آن‌ها، از تولید تا دفع، محدود می‌کند.

تحقیقات برنامه محیط زیست ملل متحد نشان داده است که ده‌ها کار وجود دارد که دولت‌ها و کسب‌وکارها می‌توانند برای رسیدن به این هدف انجام دهند. به عنوان مثال، کشورها می‌توانند محصولات پلاستیکی یکبار مصرف را ممنوع یا محدود کنند یا به توسعه جایگزین‌های پلاستیکی تشویق کنند. دولت‌ها می‌توانند مقررات لازم را برای ارسال نشانه‌هایی به تولیدکنندگان برای کاهش و حذف محصولات پلاستیکی یکبار مصرف ارائه دهند، فرایند طراحی تا محصول را تغییر داده و اطمینان حاصل شود که محصولات پلاستیکی از موادی ساخته شده‌اند که قابل استفاده مجدد هستند، این مواد عمر مفید تولیدات را افزایش می‌دهند و می‌توانند در پایان استفاده بازیافت شوند. این به معنای داشتن محصولات پلاستیکی طراحی شده برای کاهش در معرض قرار گرفتن محیط و انسان با مواد شیمیایی مضر در طول چرخه حیات این محصولات است.

از آنجا که بخش پلاستیک به توده‌های مردم در سراسر جهان، از جمله میلیون‌ها گردآورنده غیر رسمی زباله، وابسته است؛ رویکرد چرخه حیات نیز متوجه هدف متعادل کردن نیازهای اجتماعی-اقتصادی و نگرانی در مورد آلودگی پلاستیکی است.

چرا رویکرد چرخه حیات مهم است؟

پلاستیک به گونه‌ای عمیق در زندگی و اقتصاد ما جا افتاده است و آلودگی پلاستیک همچنان در حال افزایش است. پژوهش‌ها نشان می‌دهد که رویکرد چرخه حیات می‌تواند ۷۰ میلیارد دلار در هزینه‌های مدیریت زباله برای دولت‌ها و تا سال ۲۰۴۰ و چهار و نیم تریلیون دلار در هزینه‌های اجتماعی و زیست‌محیطی جامعه صرفه‌جویی کند. این رویکرد همچنین می‌تواند حجم پلاستیک‌های ورودی به اقیانوس را به شدت کاهش دهد. با استفاده از رویکرد چرخه حیات برای اطلاع از استانداردهای طراحی مشترک، ایجاد مشوق‌ها و موانع بازار و گسترش طرح‌های استفاده مجدد و موارد دیگر می‌توان به این منافع دست یافت. به علاوه رویکرد چرخه حیات برای دستیابی به توافقنامه‌های کلیدی زیست‌محیطی چندجانبه، مانند توافقنامه پاریس در مورد تغییرات اقلیمی و دستیابی به اهداف توسعه پایدار سازمان ملل متحد ضروری است.

چرا نمی توانیم به واسطه بازیافت مشکل آلودگی پلاستیک را حل کنیم؟

بازیافت مهم است، اما به تنهایی برای پایان دادن به بحران آلودگی پلاستیک کافی نیست. در نقطه شروع، نزدیک به هشتاد درصد از پلاستیک موجود در محصولات پلاستیکی یکبار مصرف برای بازیافت از نظر اقتصادی مقرون به صرفه نیست. تصمیم گیری های مربوط به طراحی یک محصول پلاستیکی مانند نوع پلیمر مورد استفاده، به همراه فقدان زیرساخت بازیافت مناسب، استفاده از افزودنی های رنگی و ترکیب مواد در یک محصول، یا استفاده از افزودنی هایی که در صورت مضر بودن، شاید تهدیدی برای سلامتی کارگران در مدیریت و بازیافت زباله باشد، می تواند دلایلی برای مقرون به صرفه نبودن بازیافت باشند. ضمن آن که علاوه بر این، بیش از ۲/۷ میلیارد نفر به روش های جمع آوری زباله جامد دسترسی ندارند و افزایش زیرساخت های بازیافت چالش برانگیز است.

آگاروال - خان می گوید:

"برای حذف تدریجی و در نهایت پایان دادن به آلودگی پلاستیک، باید ترکیبی از راه حل ها در سراسر چرخه حیات پلاستیک ها وجود داشته باشد... چرخه حیات تنها راه برای انجام این کار است."

برنامه محیط زیست ملل متحد برای مبارزه با تأثیر فراگیر آلودگی بر جامعه #BeatPollution را راه اندازی کرد که راهبردی است برای اقدام سریع، در مقیاس بزرگ و هماهنگ علیه آلودگی هوا، زمین و آب. این راهبرد تأثیر آلودگی بر تغییرات اقلیمی، از دست دادن طبیعت و تنوع زیستی و سلامت انسان را برجسته می کند. این کارزار از طریق پیام های مبتنی بر علم، نشان می دهد که چگونه انتقال به شرایط یک سیاره عاری از آلودگی برای نسل های آینده حیاتی است.

پی نوشت: از آنجا که جمعیت جهان به هشت میلیارد نفر نزدیک می شود و استفاده از منابع تشدید می گردد، آلودگی روز به روز گسترده تر، فراگیرتر و پایدارتر می شود. آلودگی از طریق غذایی که می خوریم، آبی که می نوشیم و هوایی که تنفس می کنیم بر سلامت ما تأثیر می گذارد. تا سال ۲۰۲۵، شهرهای جهان هر سال ۲/۲ میلیارد تن زباله تولید خواهند کرد که بیش از سه برابر میزان تولید شده در سال ۲۰۰۹ خواهد بود. آن گونه که در برخی کشورها و شهرهایی که موفق به جدا کردن رشد اقتصادی از آلودگی و انباشت زباله شده اند، نشان داده شده، آلودگی پدیده جدیدی نیست و تا حد زیادی قابل کنترل و اغلب قابل اجتناب است.

با هدف نهایی ریشه کن کردن همه اشکال آلودگی تا سال ۲۰۳۰، برنامه محیط زیست سازمان ملل از طرف مجمع محیط زیست سازمان ملل متحد موظف شد تا اجرای طرح جهانی به سوی سیاره ای عاری از آلودگی^۳ را هماهنگ کند. رسیدگی به آلودگی نه تنها یک اولویت زیست محیطی، بلکه اولیتی برای دستیابی به اهداف توسعه پایدار است.

^۳ Towards a Pollution-Free Planet